

A photograph of a cemetery. Sunlight filters through the dense canopy of trees, creating a dappled light effect on the grass and tombstones. The scene is peaceful and serene.

JAAERVERSLAG 2023

**VRIJWILLIGERSGROEP
BEGRAAFPLAATS SOERENSEWEG
APELDOORN**

vier jaargetijden



Beste vrijwilligers,

Traditiegetrouw wordt een jaarverslag van de vrijwilligers Soerenseweg uitgegeven. Graag spreek ik mijn waardering uit voor het gedane werk. De inzet van het team voor het mede onderhouden van het park en de graven is een daad van grote betekenis, niet alleen voor de inwoners van Apeldoorn noordwest, maar ook voor de nabestaanden die deze plek bezoeken.

Het zorgvuldig onderhouden van de graven is een belangrijke taak. Het biedt troost en een gevoel van respect aan degenen die komen om hun dierbaren te herdenken. Jullie werk helpt bij het creëren van een vredige en waardige omgeving waarin herinneringen en verbindingen met het verleden levend worden gehouden.

Het feit dat jullie elke woensdag, vooral in de zomer, samenkomen om deze taak op je te nemen, toont een grote betrokkenheid. Deze regelmatige bijeenkomsten gaan verder dan alleen het onderhoud; ze vormen een belangrijke ontmoetingsplek voor de vrijwilligers. Het is mooi om te horen en te zien dat jullie een hechte groep zijn en voor elkaar klaarstaan.

Ik wil nogmaals mijn dank uitspreken voor jullie toewijding en harde werk. Dit is niet zomaar een taak, het is een waardevolle dienst aan onze inwoners en een gebaar van diep respect voor hen die ons ontvallen zijn.

Daarnaast wil ik benadrukken hoe trots ik ben op wat jullie als team hebben neergezet. Ik wens jullie alle succes en voortzetting van dit prachtige werk in de toekomst.

Met vriendelijke groet,
Anja Prins

Wethouder zorg, gezondheid en
inwoners-participatie



Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag over 2023 van de vrijwilligers die iedere woensdagmiddag bij goed weer in de maanden april tot oktober werkzaamheden verrichten op de begraafplaats Soerenseweg in Apeldoorn.

In 2010 is een groep vrijwilligers van start gegaan om onkruid te verwijderen van bijzondere graven zodat teksten weer zichtbaar werden. In de loop van de jaren zijn, in overleg met de gemeente, meerdere werkzaamheden ter hand genomen, waaronder schilderen van hekwerken en van letters op de stenen. Naast onze vrijwilligersgroep zijn veel partijen betrokken bij de begraafplaats. Zo is onder andere de Stichting Vrienden van de Begraafplaats Soerenseweg, in het najaar van 2020, opgericht als overlegpartner van de gemeente. Vele onderwerpen gaan in overleg met de stichting waarbij de vrijwilligersgroep de ogen en oren vormen.

Met dit verslag geven wij een indruk van onze werkzaamheden aan onder andere:

- B&W Gemeente Apeldoorn
- Politieke partijen Apeldoorn
- Ambtelijke diensten Gemeente Apeldoorn
- Hoogenberg-Wegerif Grafmonumenten
- Schildersbedrijf Van Olst
- Bureau Funeralia IJsselstein
- Erfgoed Platform Apeldoorn
- Rouwcentra Apeldoorn
- Stedendriehoek
- Wijkraad De Sprengen
- In de Buurt Apeldoorn
- Coda Apeldoorn
- Online-begraafplaatsen
- Stichting Vrienden van de Begraafplaats Soerenseweg
- Landelijke Organisatie Begraafplaatsen

De werkzaamheden die wij kunnen en mogen uitvoeren, doen we in overleg met de beheerder van de begraafplaats Chiel Aalberts en met Cees Jeths, Unitleider begraafplaatsen Apeldoorn.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier.

Namens de Vrijwilligersgroep Soerenseweg,

André Staal

Coördinator





Een veertiende seizoen

Schilderen van het hekwerk rond graf 01-001 van oud-burgemeester Jacob Adriaan van Hasselt, die als eerste werd begraven op de Soerenseweg.

Iedere woensdagmiddag van 12.30 tot 16.30 uur komen bij mooi, droog weer vanuit alle hoeken van Apeldoorn vrijwilligers naar de begraafplaats aan de Soerenseweg om diverse werkzaamheden te verrichten.

Een nat voorjaar ging vooraf aan de start op woensdag 3 mei. Ondanks vier regenachtige middagen konden we 21 woensdagmiddagen aan de slag met een gemiddelde opkomst van 16 vrijwilligers.

De werkzaamheden bestaan uit het schoonmaken van de grafstenen, opnieuw schilderen van teksten en symbolen op de stenen, en het ontroesten en schilderen van hekwerken. Ook de kleinere reparaties worden ter hand genomen, zoals het herstellen van kettingen, lijmwerkzaamheden van grafafzettingen en opnieuw vastzetten van glazen platen.

Dit seizoen namen we afscheid van vier vrijwilligers en meldden zich drie nieuwe aan, die met enthousiasme aan het werk gingen. Vrijwilligers doen datgene wat bij hen past. Eigenlijk zijn er vier groepen, maar er is geen verdeeldheid. Bij het gezamenlijke koffiedrinken delen we ervaring en gezelligheid met elkaar.

Dit jaar lag de nadruk bij de werkzaamheden op delen van de 1e, 2e en 3e klas.

Beeldbepalend op de 1e klas zijn de vele hekwerken waarvan er dit jaar elf opnieuw ontroest en geschilderd zijn. Op de 2e en 3e klas zijn zes kleinere hekwerken behandeld. Een vaste groep van zes vrijwilligers houdt zich hiermee bezig.

Een tweede groep van minimaal drie vrijwilligers doet de kleine reparaties over de gehele begraafplaats. Aanvulling

en reparatie van kettingen, paaltjes van grafomrandingen en losgeraakte glasplaten weer vast zetten en grafmommels reinigen. Soms zijn stenen met de tekst naar beneden gevallen en overwoekerd. Deze stenen worden omgedraaid en schoongemaakt, zodat de tekst weer zichtbaar is.

Een derde groep van zes personen maakt graven schoon, waardoor teksten weer leesbaar zijn. Ook verwijderen zij doorgeschoten zaailingen, afgevallen blad en boomvruchten van de graven. Soms een hele uitdaging! En de verrassing als er toch een grafsteen onder verscholen is en wat er dan tevoorschijn komt. Dit jaar was er aandacht voor de graven op de 1e klas 01-25, 2e klas 153-247, 2e klas 356-483 en de derde klas 396-705.

Een vierde groep van twaalf vrijwilligers schildert/tamponere letters en symbolen op de stenen. Zichtbare verandering dit jaar op de grafvelden 3e klas 396-705, 3e klas 1259-1435 en 3e klas 1609-1655. In totaal 154 grafmonumenten. Veelal gaat het om verhoogde letters en symbolen, maar een enkele vrijwilliger werkt ook aan de verdiepte.

Het rechtzetten van grafstenen die uit het lood staan doen de vrijwilligers niet. Dit is werk voor een steenhouwer. De gedachte dat de werkzaamheden van de vrijwilligers een aanvulling vormen op wat de werknemers van de gemeente doen, gaat niet op. Elke groep heeft eigen aandachtspunten en de vrijwilligers gaan niet over het grote beheer. In overleg met de beheerder van de begraafplaats wordt nauwkeurig besproken wat wij wel en wat wij niet mogen en kunnen doen. De samenwerking met de gemeente is goed. Er zijn korte lijnen.

SCHILDEREN VAN LETTERS

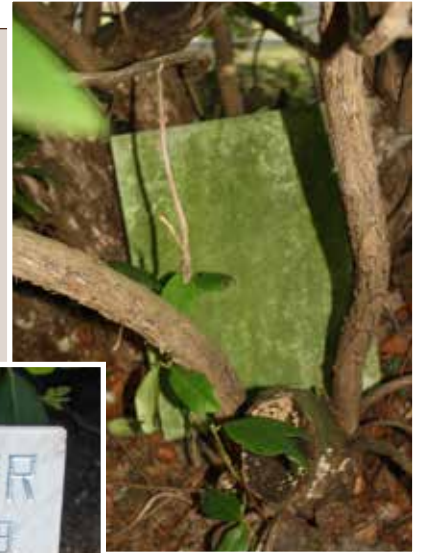
Bij monumenten waarop tekst is aangebracht, worden de letters en symbolen met zelfgemaakte stempels een voor een aangebrakt, waardoor namen en data weer tevoorschijn komen. Letterstenen met verdiepte inscriptie worden nauwkeurig met een penseel opnieuw ingekleurd. Precisiewerk. De namen wekken nieuwsgierigheid op en soms gaat iemand na wat er bekend is over de overledenen.

Verscheidene keren was ik op deze begraafplaats, tijdens een excursie van het IVN (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie). Dan lette je meer op de bijzondere plantengroei en paddenstoelen. Zo vernam ik tevens dat hier vrijwilligers bezig waren.

Via internet kwam ik aan de weet dat dit zo was. En zo meldde ik mij aan. Kon meteen aan de slag. Na enige keren onkruid verwijderen, kon ik onleesbare grafstenen opnieuw van verf voorzien. Een mooi secuur werkje. Een onleesbare steen wordt zo weer leesbaar. Vooraf neem ik een foto en na de opknapping weer een. Dan zie je goed het verschil. Dat geeft voldoening!

Margriet

Verscholen onder de rododendron een onleesbare letterplaat graf 03-558. **Jan Leonard Arnold Kremer** (1877-1937) was Kapitein der Infanterie. Hij schreef, met toestemming van Koningin Wilhelmina, het boek 'De vernielde fonteinleidingen van Orden en Assel naar het Paleis het Loo'.



Zie voor een uitgebreid artikel 'Een vergeten waterwerk uit de 17e eeuw' op de website www.henk-weltje.nl

Rust vinden bij het tamponeren.
Onder de bomen relativeren.
Een kopje koffie, of bakje thee.
Dat is mijn woensdagmatinee.
Dit seizoen weer achter de rug.
Volgend voorjaar ben ik weer terug.

Han



Bieuwinga

graf 03-509.
Een opmerkelijke naam.

Ido Bieuwinga geboren in Warffum startte in 1900 een handel in Koloniale Waren onder de naam Biewenga aan de toenmalige Dorpstraat 348

(nu Hoofdstraat 29 tegenover de Mariakerk). De echte familienaam werd niet gebruikt als handelsnaam. De winkel is overgenomen door zijn zoon en is voortgezet als groothandel in levensmiddelen.





Ter Bals graf 03-1292.
 Grondlegger van de firma Ter Bals & Zoon. Op de hoek van de Korenstraat en de Nieuwstraat, het zogeheten Leienhuis, startte Engbert ter Bals een bierbottelarij. Deze werd uitgebreid tot een groothandel in wijnen. Het bedrijf was zeer succesvol, en introduceerde ook de productie van limonade, onder de naam 'Cheerio'.



En? Vroeg ik tijdens de koffiepauze aan een mede-vrijwilliger die dit jaar voor 't eerst bij onze groep was komen werken...
 Vind je het leuk bij onze club?

Jazeker, was het antwoord. Je doet zoiets toch vooral omdat je het zelf ook leuk vindt toch? Het is een gezellige groep mensen en het is mooi werk wat ik doe. Lekker in de buitenlucht genieten van de rust en de natuur.

Wat mij verbaast is dat er mensen zijn die het niks vinden dat wij dit doen. Hoezo dan?

Wij maken het te netjes, ze vinden dat het moet vergaan, verpauperen. Maar er zijn toch ook veel mensen blij mee dat we dit doen, daar krijgen we ook reacties van. Laten we ervan uit gaan dat de meesten het mooi vinden waar wij mee bezig zijn.

Jetze, schildert letters sinds 2015.

Het begin

Ik had al eens ergens een artikel gelezen over de vrijwilligersgroep, en mijn idee was om me aan te melden als ik niet meer zou werken en zo geschiedde. Echt vreemd was de materie niet voor mij. Ik werkte tot dan toe bij een natuursteenbedrijf en daarnaast bezocht ik vanuit interesse ook al jaren oude begraafplaatsen in binnen- en buitenland.

Op de site van Begraafplaats Soerenseweg was makkelijk te vinden hoe in contact te komen met de vrijwilligersgroep. En als je dan eenmaal "ja" hebt gezegd, wil je natuurlijk aan de slag. Door een fris en regenachtig voorjaar kon aanvankelijk alleen de schoonmaakgroep aan de slag, dus begon ik met schoonmaken totdat de weersomstandigheden zich leenden voor datgene wat ik het leukst vond: het zwartenvan letters.

En ja, waarom vrijwilliger op de begraafplaats? Het antwoord hierop is niet echt origineel, want ik hoor en lees het van al m'n mede-vrijwilligers: "eer van je werk", "lekker buiten" en "rustgevend". En dat is bij mij dus niet anders.

Een mooie wisselwerking bij dit werk is dat je *alleen*, maar tegelijkertijd toch ook *samen* aan de slag bent. Je 'doet' je eigen steen maar van tijd tot tijd bekijk je ook even elkaars werk en - niet geheel onbelangrijk - halverwege de middag is er altijd die gezamenlijke pauze.



Bijzonder

Op een van die woensdagmiddagen was ik, zittend op de grond, bezig met de tekst helemaal onderaan een lettersteen toen ik iets hardsvoelde. Iets dat bij nadere inspectie een nog net boven de grond uitstekend stukje van een porseleinen krans bleek te zijn. Voorzichtig gravend kwam de grafversiering aan het oppervlak. Nadat alle aarde en plantenworteltjes waren verwijderd kon de krans als kers op de taart - in overleg - weer bij de steen neergelegd worden. Gewoon op vindplek maar nu bovengronds.

Tenslotte

Dit jaar merkte ik dat ik met andere ogen keek naar de vele verwaarloosde grafmonumenten op een begraafplaats in Noord-Frankrijk. Omdat ik weet dat het ook anders kan.

Nancy



ONTROESTEN EN SCHILDEREN HEKWERKEN

Dit seizoen zijn de grotere hekwerken rondom de ingang aangepakt. Uitdagend werk om de hekwerken te ontroesten en daarna van een nieuwe zwarte verflaag te voorzien, waarbij de punten met zilverkleur werden afgewerkt. Om naamplaten weer zichtbaar te maken werd de grafbedekking gesnoeid.

Hekwerk rond het graf van **Jacob Adriaan van Hasselt** graf 01-001.

Mr. J.A. van Hasselt was sinds 1872 burgemeester van Apeldoorn. Tijdens zijn burgemeesterschap vonden er veel veranderingen plaats. Zo werd de HBS gesticht, werden de spoorlijnen aangelegd en het Oranjepark geopend. Maar ook moest er een nieuwe begraafplaats komen. Op 11 mei 1897 zou van Hasselt 25 jaar burgemeester zijn van Apeldoorn. Om dat te vieren waren de voorbereidingen in volle gang. Op 8 mei overleed hij plotseling, na een enerverende vergadering, aan een hartaanval. Hij werd op 12 mei 1897 onder overweldigende belangstelling als eerste begraven op de nieuwe begraafplaats, in het middenpad, recht tegenover de ingang. Een eenvoudige zerk met mooie belettering in een krans van – inmiddels reuzehogezouge – coniferen, omgeven door een eenvoudig smeedijzeren hekwerk. Het heeft daarna nog twee jaar geduurd voor de begraafplaats gereed was.



Graf 01-356. **Marten van Delden** (1837-1909) was naast papierfabrikant ook wethouder. De familiegrafkelder is gemaakt door H. Wegerif, een vroeg 20e-eeuws graf. Forse licht hellende hardstenen zerk in een groot vak, omgeven door een smeedijzeren hekwerk.

Op de plek Vlijtseweg/Anklaarseweg stonden sinds 1600 molens, aanvankelijk zogenaamde hennep-ledermolens, later papiermolens. Hierbij werd urine gebruikt en vanwege deze stank werden deze molens 'stinkmolens' genoemd.

In de loop der jaren veranderden de molens constant van eigenaar. In 1873 kochten Hendrik Jan en Marten van Delden de drie molens en produceerden voornamelijk bord(pak)papier en karton. Tussen 1931 en 1937 zijn de molens gesloopt.

Kingma
graf 02-174.
Bokma
graf 02-175.
Prakke
graf 1-710.

Hekwerken en/of schilderen van letters van grotere afmetingen lenen zich ervoor om als project door een of twee personen te laten doen. John maakte zich verdienstelijk om de hekwerken rond de ingang van nieuwe verf te voorzien.



Cor zonderde zich af om de 'grafkelder' van Marinus Prakke, directeur van de Tima-

fabrieken, weer zichtbaar te maken. Dit alles met een temperatuur van 30 graden onder een parasol.





Gouda Quint graf 01-263 en Pull graf 01-264.

Vroeg 20e-eeuwse neoclassicistische graftekens met geprofileerde basementen met grote frontons. Karakteristiek smeedijzeren hekwerk rond dit ruime graf.

T.D.H. Pull was boekhandelaar/uitgever en grondlegger (in 1859) van de *Apeldoornsche Courant* (eerst als weekblad). Zijn weduwe hertrouwde met Abraham Gouda Quint, die de uitgave voortzette. In 1911 nam Wegener de krant over en ontstond de *Nieuwe Apeldoornsche Courant*.



“Stenen met verdiepte inscriptie worden nauwkeurig met een penseel opnieuw ingekleurd. Precisiewerk.”



Schoonmaken

Schoonmaakwerkzaamheden voerden we dit seizoen voornamelijk uit op de 2e klas. We verwijderden aanslag en onkruid van grafmonumenten. Met behulp van water, borstel en snoeischaar worden teksten weer zichtbaar. Het zou mooi zijn als teksten gelijk, waar nodig, 'gezwart worden'. Maar gezien het grote aantal monumenten maken we met de beheerder een keus op welke grafvelden we dat doen. Ook deze vrijwilligers vragen zich af, als de zerk weer leesbaar is: Wie zouden deze mensen geweest zijn? Tijdens het schoonmaken verwonderen zij zich geregeld over de flora en vooral de fauna, zoals een aparte slak of vuurwantsen, maar ook over een roodborstje en eekhoorn.



Brons-Warne graf 03-570. Cornelia was dienstbode bij de familie von Zeppelin, de grondlegger van de Nettenfabriek. Zij is hier begraven bij haar twee jong overleden kinderen.



Cleeff graf 01-0024.

Twee dominees (vader en zoon) uit de Doopsgezinde Historische kring. Laurens heeft gediend in diverse gemeentes in de provincie Friesland. Zijn vader was 48 jaar dominee in Borne. Hendrik van Cleef was predikant van Drachten en Wormerveer. Na acht jaar predikant geweest te zijn verruilde hij dit ambt voor het leraarschap aan de HBS te Apeldoorn. Een dochter van Hendrik trouwde met de Apeldoornse notaris van de Poll.



Ik heb een wandeling op de begraafplaats altijd rustgevend en inspirerend gevonden. Ik was er vaak te vinden. Niet alleen om mijn hoofd leeg te maken, maar ook om na te denken over de rijkdommen die we onze aarde teruggeven - dan heb ik het niet over materiële zaken, maar al die gedachten, emoties, belevenissen en verhalen die de mensen die ons ontvallen zijn, meenemen naar hun laatste rustplaats. En ook al zijn die niet meer te horen voor ons, het respect om er in stilte naar te luisteren, doet me goed.

Twee jaar geleden dook het jaarverslag van de vrijwilligersgroep op, toen ik aan het rondneuzen was op de website. Het trok mij direct. Het is heel fijn om de begraafplaats Soerenseweg mooi en netjes te houden en oude graven weer te herstellen. Voor mij voelde het schilderen en zwarten van de symbolen en letters direct op mijn lijf geschreven. Want hoe mooi is het om de mensen die ons lang geleden voorgingen, hun naam letterlijk weer terug te geven. Ik vind het ontzettend dankbaar werk. Samen zijn we een leuke en gevarieerde club en ik doe het nog steeds met heel veel plezier en dankbaarheid.

Saskia



REPARATIE EN LIJMEN VAN BESCHADIGDE GRAFMONUMENTEN

Een groep van drie vrijwilligers verricht kleine reparaties over de gehele begraafplaats. Ze zetten glazen platen die dreigen los te raken weer vast. Ze doen kleine lijmwerkzaamheden aan letterstenen en losgeraakte paaltjes van de grafomrandingen en repareren losgeraakte kettingen.



De historie van de begraafplaats gaat meestal over personen die iets betekend hebben in de samenleving en/of de ontwikkeling van Apeldoorn.

Maar de geschiedenis wordt mede bepaald

door de duizenden personen die ook op deze begraafplaats een laatste rustplaats hebben. Veel uitbundige monumenten zijn er niet, maar al wandelend over de begraafplaats is er toch een interessante variatie waarneembaar. Een stadspark waar de namen op de grafstenen weer tot leven komen.



Eenvoudig monument graf 03-1383.

Albert Goudkuil is de grondlegger van het 'Internationale bedrijf Goudkuil wasserijmachines'.

Albert werkte als smid bij de Hoenderloo Groep in Hoenderloo. Hij kocht aan de Eendrachtstraat een smederij om daar zijn eigen bedrijf te starten.







Landelijk perspectief

De begraafplaats is van hoge cultuurhistorische waarde en werd in 2000 een rijksmonument, nadat de begraafplaats en het poortgebouw in 1987 al tot gemeentelijk monument werden verklaard.

Landelijk gezien is deze begraafplaats een bijzondere loot aan de stam van de Nederlandse grafcultuur. De oorspronkelijke begraafplaatsontwerpen zijn nog grotendeels intact, zichtbaar en te beleven. Daarnaast is het bijzonder dat de verschillende klassen (met uitzondering van de 5e klasse) nog bewaard zijn gebleven. Met name het 4e klasse grafveld is uniek: op de meeste begraafplaatsen is deze klasse, waar de arbeiders begraven werden, geruimd en opnieuw uitgegeven. De begraafplaats kent één gemeentelijk monument: dat is het grafmonument van de familie Van Heeckeren van Brandsenburg dat in 1996 als zodanig is aangewezen.

‘HET GRAF MET DE ENGELEN’, van baron Van Heeckeren van Brandsenburg. Een imponerend grafmonument siert dit graf. De engelen zijn in 1906 gemaakt door de firma B. Tax uit Amsterdam. Op het graf staan verder verschillende symbolen, zoals een urn, triomfboog, gebroken zuiltje, en de zon. Op het graf lag ooit ook een ronde bloementrommel. Op de deksteen staat: “Hier rust Lambertus Baron van Heeckeren van Brandsenburg... overleden te Apeldoorn in 1913...” Op de zerk is een ruimte opengelaten waar kennelijk de naam had moeten komen van de barones, want daar weer onder staat: “en hun enigste zoon Lambertus baron van Heeckeren van Brandsenburg, geboren te Apeldoorn 1886, cadet korporaal van de cavalerie, overleden te Brummen op 9 juli 1906 door een val van zijn paard”.

Dat is een trieste geschiedenis, de dood van een veelbelovende 19-jarige jongeman, enige zoon uit een oud adellijk geslacht. Burgemeester H.P.J. Tutein Nolthenius bracht deze bijzonder nare boodschap over. De gepensioneerde adjudant en zijn vrouw hebben dit prachtige monument opgericht, wat eigenlijk hun financiële middelen te boven ging. De weduwe, Jacomina C. S. Tissot van Patot is na het overlijden van haar man naar Nederlands-Indië gegaan. In 1931 vestigde zij zich weer in Apeldoorn, waar ze in 1934 overleed. Zij werd bijgezet in het familiegraf. Er waren kennelijk geen

verwanten, er was niemand die er voor zorgde dat ook haar naam op de grafsteen kwam. Over dit opvallende grafmonument is in Apeldoorn al veel te doen geweest. In 1950, 1978, 1985 en 1986 kwam de zaak ter sprake bij pogingen het College van B&W te bewegen de hier aanwezige historisch belangrijke graven en in het bijzonder het graf van de jonge baron van een zekere ondergang te redden. Aangezien er geen familie meer is, hangt het behoud van dit monument af van de Gemeente. Daarin is in 1996 een wending ten goede gekomen. De naam van de barones is tijdens de restauratie toegevoegd.

Graf 01-315.



ALGEMEEN BELANG

Begraafplaatsen zijn verstilte oases van groen en rust, waar overledenen hun laatste rustplaats vinden.

Het zijn plekken voor afscheid, rouw en overpeinzing voor nabestaanden. Voor anderen zijn het plekken van bezinning.

Behalve dat er vrijwilligers werkzaamheden verrichten, is er in de laatste jaren ook aandacht voor de toegankelijkheid van de begraafplaats.

De 125 jaar oude begraafplaats Soerenseweg behoort tot een kleine groep van rijksmonumentale begraafplaatsen in Nederland. Zij vormt een afspiegeling van de Apeldoornse samenleving in de vorige eeuw en herbergt bijzondere schatten uit de begraafcultuur. Maar ook zijn er unieke planten- en diersoorten en prachtige oude bomen te vinden. Om de bijzondere sfeer en kwaliteiten van de begraafplaats in goede staat te krijgen en te houden heeft de gemeente een beheerplan gemaakt.

Dit geeft een beschrijving en maatregelen voor de komende 5 tot 10 jaar. Het plan is afgelopen voorjaar vastgesteld door het College van B&W.



De Stichting Vrienden van de Begraafplaats Soerenseweg (zie hieronder) is betrokken bij het beheerplan en de uitvoering daarvan.



Stichting Vrienden Begraafplaats Soerenseweg

Gezien het algemeen belang is op verzoek van de Gemeente Apeldoorn in het najaar 2020 de Stichting Vrienden Begraafplaats Soerenseweg opgericht.

De rol van de gemeente zal zich toespitsen op die van overlegpartner van het stichtingsbestuur, ondersteuner bij activiteiten en zorgdrager voor het dagelijks beheer, het onderhoud en het begraven.

Doelstelling van de stichting is onder andere het uitdragen van de unieke historie en status als rijksmonument en gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over de ruimtelijke structuur aan het College van Burgemeester en Wethouders.

Bij diverse instellingen wordt aandacht gevraagd voor de begraafplaats en voor de vrijwilligersgroep. De Stichting Vrienden van de Begraafplaats heeft de ANBI-status, en is

aangesloten bij het Erfgoedplatform Apeldoorn (EPA). Via de maandelijkse nieuwsbrief van de EPA wordt ons werk onder de ruim 1.600 abonnees gepromoot. Het blad *Actueel* van de Vereniging Oud Apeldoorn wordt bezorgd aan ruim 2.100 leden. In dit blad licht André Staal regelmatig bijzondere graven toe in de rubriek 'Het Stenen Archief'.

Begraafplaats Soerenseweg op internet

Twee websites geven informatie over de begraafplaats:

- www.begraafplaatssoerenseweg.nl
- www.online-begraafplaatsen.nl

Deze laatste site geeft landelijke informatie, zowel voor de genealogische onderzoeker als voor geïnteresseerde familieleden. Ruim 2.000.000 grafmonumenten staan online. Voor de begraafplaats Soerenseweg bewerkt André Staal de informatie vanuit het begraafregister, waarbij hij een foto plaatst en eventuele bijzonderheden over het graf vermeldt. Van grafmonumenten en hekwerken die geschilderd zijn, worden foto's getoond van zowel de oude als de nieuwe situatie. De minder bekende site www.grafzoeken.nl kan eveneens geraadpleegd worden, aan de gegevens daar is een plattegrond gekoppeld. Op de Facebook-pagina van de Stichting Vrienden van de Begraafplaats worden regelmatig activiteiten geplaatst.

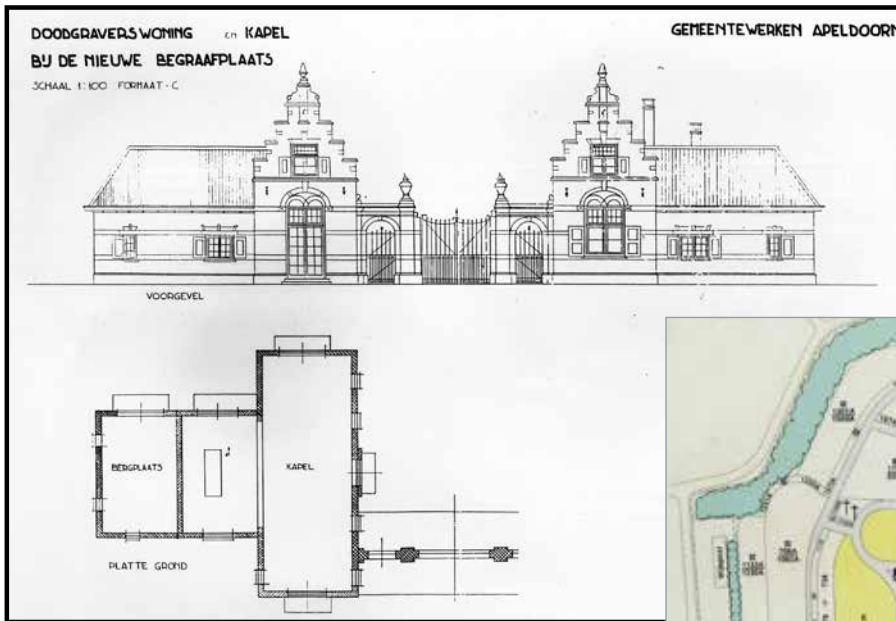


Historie begraafplaats Soerenseweg

Tot 1940 was de begraafplaats aan de Soerenseweg de enige begraafplaats in de bebouwde kom. Deze plek is een spiegel van de samenleving, omdat een belangrijk deel van die samenleving hier is begraven. Bekende namen uit de geschiedenis van Apeldoorn zijn hier te vinden, maar de overgrote meerderheid wordt gevormd door de minder bekende namen die Apeldoorn op de kaart hebben gezet.

Indeling

De begraafplaats was bij aanleg verdeeld in vijf klassen. De 1e klas direct achter de ingang aan de hoofdas en langs de hoofdpaden en daarbinnen de 2e klasse graven aan rechte paden. De 3e, 4e en 5e klassen zijn meer naar het midden en de buitenkant gesitueerd. De omvang van de grafvakken kenmerkt de verschillende klassen. De 1e klas graven zijn ruim. Met elke klasse verschil neemt de grootte af. Na de ruiming van 1990 worden de nieuwe graven aangeduid met E en is er geen verschil in klasse.



TIJDLIJN

- 1829 Opening begraafplaats aan de Loolaan, gesloten in 1923.
- 1953 Begraafplaats Loolaan geruimd, heeft plaats gemaakt voor schouwburg Orpheus.
- 1895 Besluit tot aankoop van het toen nog bekende Hoegensveld, een heideveld waar de toenmalige bewoners, vaak dagloners in eenvoudige huisjes, paasvuren stookten. Totale investering rond fl. 16.000,- waaronder de aankoop van 16 hectare heidegrond à fl. 250,- per hectare en een hekwerk van ongeveer 680 meter ad fl. 2.700. Daarnaast uiteraard gebouwen en beplanting.
- 1897 Burgemeester Van Hasselt overleed plotseling en werd als eerste begraven aan de Soerenseweg.
- 1900 De begraafplaats werd in januari officieel geopend. Tot 1923 werd nog begraven op de begraafplaats aan de Loolaan (in de nog gereserveerde graven). Na de opening van de begraafplaats aan de Soerenseweg en bij de ruiming in 1953 van de begraafplaats aan de Loolaan lieten diverse nabestaanden graven overbrengen vanaf de Loolaan. De bevolking groeide en de behoefte aan grafruimte nam toe. In 1940 werd begraafplaats Heidehof in gebruik genomen. Tussen 1940 en 1980 vonden aan de Soerenseweg met name bijzettingen plaats.
- 1987 Poortgebouw op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.
- 1989 Om weer ruimte te creëren vond een grootschalige ruiming plaats van 4e en 5e klasse graven.
- 2000 Algemene erkenning. Poortgebouw en begraafplaats worden Rijksmonument.





Vrijwilligers

Promotie tijdens de open middag 'Begraafplaats Soerenseweg'.

Waardering

Bezoekers aan de begraafplaats Soerenseweg spreken geregeld waardering uit voor ons werk. Ook via sociale media wordt ons werk onder de aandacht gebracht. Daaraan koppelen wij algemene informatie over de begraafplaats met bijzonderheden. Apeldoornse Facebook-pagina's, zoals 'Je bent een Apeldoornse', 'Wat gebeurt er allemaal in Apeldoorn' en 'Apeldoorn in Oude & Nieuwe foto's', krijgen regelmatig informatie over ons werk. We delen niet alleen foto's, maar ook diverse video's van onze werkzaamheden. Deze pagina's hebben een bereik van vele duizenden bezoekers. Tijdens de open middag 'Begraafplaats Soerenseweg' in september werden onze activiteiten onder de aandacht gebracht.

Vrijwilligers 2023

Om gezondheidsredenen moesten dit jaar stoppen Gerda van der Vegte, Henk de Boer en Klaas Bakker na respectievelijk 5, 4 en 12 jaar. Dank voor hun inzet.

Als nieuwe vrijwilligers verwelkomden wij: Nancy Koorn, Maaïke Spaans en Margriet Winter.

In 2023 werkten mee op de begraafplaats:

Regina van Bree, Elly Bust, Anja Feddema, Meri Frakkink, Jan Gerritsen, John Groenhuizen, Dick de Groot, Annemieke Groot Koerkamp, Bertus Heus, Jetze Kamerling, Rob Koldewijn, Nancy Koorn, Jenny Mateboer, Marten Mulder, Piet Pastoor, Han Reijnders, Cor Schreuder, Maaïke Spaans, André Staal, Riet Veenhuizen, Majo Weijland, Saskia de Wilde, Margriet Winter.

ALLEN VEEL DANK VOOR JULLIE INZET.

Zondagmorgen 26 maart ontvingen wij het droevige bericht dat **Elly Guyt** plotseling was overleden, 72 jaar oud. Vanaf 2013 was zij vrijwilliger en schilderde de teksten en symbolen op de stenen. Zij was trouw iedere woensdagmiddag van de partij, en vroeg dan altijd om "een mooie steen".



Zo plotseling was het uitzicht naar een 'nieuw seizoen vrijwilliger begraafplaats' voor haar ten einde. Het was een schrik voor ons allemaal. Zij was belangstellend naar een ander, maar liet niet veel los over zichzelf. Gaf waardering. Wilde beslist niet op een foto in ons jaarverslag. Tien jaar een enthousiaste vrijwilliger met vrijwel altijd iets voor bij de koffie in haar fietstas, voor het geval er niets lekkers was. Een bloemenmand. In een rieten mand werd zij begraven op 'onze begraafplaats'.

Veel dank spreken we ook uit voor schildersbedrijf Van Olst voor de verf, terpentijn en afplaktape en voor Natuursteenbedrijf Hoogenberg-Wegerif voor speciale componentenlijm en advies.





SOCIAAL

Of het nu in de pauze op woensdagmiddag is, of tijdens het (jaarlijkse) etentje: de vrijwilligers hebben het samen naar hun zin. Grappen maken, lachen, kletsen, serieuze gesprekken - het gebeurt allemaal. Het is mooi om te zien dat mensen van verschillende leeftijd en met uiteenlopende achtergrond zo goed met elkaar overweg kunnen.





Een mooie combinatie van schoonmaken en schilderwerk. De steen staat op het graf van een oude moeder en twee jonggestorven dochters. Graf 03-565



Noordwijns graf 02-223. Een schoonmaakbeurt maakt de tekst weer leesbaar.





COLOFON

Verslag: André Staal, andreasstaal@gmail.com

Redactie: Jenny Mateboer

Foto's: Theo van Beek, Anja Feddema, Jetze Kamerling en André Staal

Vormgeving: Nancy Koorn

INFORMATIE

André Staal, andreasstaal@gmail.com

Stichting Vrienden Begraafplaats Soerenseweg, info@begraafplaatssoerenseweg.nl

Facebook Stichting Begraafplaats Soerenseweg
